

Recunoasterea, asumarea si condamnarea genocidului comunist

Vineri, 10 martie, la sediul GDS a avut loc lansarea unui Apel prin care presedintelui Traian Basescu i se cere sa condamne regimul comunist din Romania. Apelul, citit de Victor Rebengiuc, a fost redactat de Sorin Iliesiu si semnat de zeci de organizatii ale societatii civile si de sute de persoane. Prezentam in continuare fragmente din discutiile care au urmat la GDS dupa citirea Apelului si o parte din numele semnatarilor.

Radu Filipescu (GDS): Aceasta intalnire este rezultatul unor demersuri care au inceput de multa vreme, dar despre care am avut impresia ca n-au avut o finalizare corespunzatoare. Au fost demersuri ale multor organizatii si personalitati, in sensul unei condamnari a comunismului. De multe ori s-a intamplat ca formula propusa sa nu fie agreata de toate organizatiile. Au fost momente in care am propus ca acest Apel sa fie lansat, dar evenimentele petrecute in acea perioada ne-au creat senzatia ca ar putea sa para un demers anacronic sau poate nepotrivit cu momentul respectiv. In cele din urma, am ajuns la aceasta data, care am fi vrut sa fie apropiata de 11 martie, cand se aniverseaza lansarea Proclamatiei de la Timisoara. Apelul a fost rezultatul muncii si insistentei colegului nostru din GDS si Alianta Civica, Sorin Iliesiu, caruia ii multumim, pentru ca, pana la urma, a reusit sa coaguleze aceste initiative si sa le dea aceasta forma.

Sorin Iliesiu (GDS): Am apelat la d-l Victor Rebengiuc pentru a citi Apelul, amintindu-ne de faptul ca, in afara de aparitia celebra a dansului in primele ore ale revolutiei, d-l Rebengiuc este cel care a citit Apelul intelectualitatii romane de solidarizare a intregului popor roman fata de manifestatia anticomunista din Piata Universitatii, care exprima, de fapt, idealurile anticomuniste ale revolutiei romane din decembrie 1989. Speram ca aceasta revolutie se va termina intr-un viitor cat mai apropiat si imi pare foarte bine ca, finalmente, am ajuns in acest punct in care, in mod solidar, societatea civila cere condamnarea oficiala a regimului comunist. Consider ca presedintele Romaniei are o datorie extrem de importanta si sunt sigur ca o va indeplini asa cum se cuvine.

Un regim eminent criminal

Marius Oprea (Institutul pentru Investigarea Crimelor Comunismului): Ii multumesc lui Sorin Iliesiu in primul rand pentru perseverenta cu care a transformat o idee in realitate. Fara puterea lui de munca, acest Apel n-ar fi ajuns acum in fata dvs. Foarte multa lume se intreaba daca mai este necesara acum, la 16 ani de la revolutie, condamnarea comunismului. Eu spun ca da, si ma bazez pe faptul ca o decizie atat de profund morala, menita sa restaureze practic societatea romaneasca, este oricand necesara. Si mai spun ca da, dintr-un motiv care mi-a aparut in fata ochilor in urma cu doua zile, cand am primit intamplator un dosar al unui cetatean urmarit de fosta Securitate intre 1979-1982. Am descoperit ca foarte multi dintre ofiterii care apareau in acest dosar de urmarire informativa sunt activi in structurile statului, ceea ce e grav. Aceasta este o consecinta directa a faptului ca nu a existat o condamnare la nivel oficial a regimului comunist, asumata la cel mai

inalt nivel de catre seful statului, si ca aceasta declaratie politica nu s-a tradus in practica printr-o politica institutionala. Cred ca e necesar, chiar si acum, ca acest lucru sa se intample si, in sfarsit, la 16 ani de la caderea statului comunist, sa avem o politica menita sa asaneze societatea romaneasca, sa ii puna cumva la marginea deciziei politice pe cei care au dus la instaurarea si perpetuarea regimului comunist in Romania, un regim eminentemente criminal. Daca e nevoie de probe, ele se regasesc intotdeauna cu foarte mare usurinta. Pentru ca, asa cum spune si Apelul, s-au adunat zeci de mii de marturii cu privire la caracterul criminal al comunismului. As da un singur exemplu, care ma marcheaza zi de zi cand ma gandesc la perioada comunista. La un moment dat, un detinut dintr-un lagar a fost batut fiindca refuza sa continue sa munceasca. Dupa ce l-au batut pana la moarte, cei care l-au ucis l-au pus pe o targa pe care pusesera piroane de fier. Practic, acel om a fost rastignit ca si Iisus. In numele acelui nestiut Iisus din lagar, cred ca trebuie, odata pentru totdeauna, sa se faca dreptate, sa se faca lumina asupra crimelor comunismului si a criminalilor care le-au faptuit. Aceasta condamnare oficiala a comunismului de la cel mai inalt nivel, al sefului statului, este practic o decizie politica. Trebuie sa se imparta apele la un moment dat, sa se spuna de partea cui suntem: a regimului comunist totalitar, care a dus la sute de mii de victime in Romania, sau de partea dreptatii si adevarului. Cred ca, in momentul integrarii noastre in UE, trebuie sa ne prezentam in Europa cu o fata curata.

Florian Mihalcea (Societatea Timisoara): Liantul care a fost Sorin Iliesiu a adunat vointele comune ale noastre, semnatarii Apelului, in ideea condamnarii comunismului ca regim criminal. Vreau sa spun de ce, la 16 ani de la lansarea Proclamatiei de la Timisoara si la 16 ani de la revolutia romana, cred ca este inca de actualitate un apel de condamnare a comunismului. De cate ori ma intalnesc cu oameni in varsta, unii de peste 90 de ani, care imi povestesc ce s-a intamplat in inchisorile comuniste si cum a decurs viata lor in acest timp, imi dau seama ca, pentru ei si pentru memoria celor care au murit, avem datoria morala de a continua lupta impotriva comunismului care mai persista in structurile din tara noastra. Daca Apelul catre lichele al lui Gabriel Liiceanu ar fi avut un ecou la cei care au fost vizati, poate ca astazi nu ne-am mai fi intalnit aici. Dar ei nu au facut pasul inapoi. Incercam de atata timp sa promovam o lege a lustratiei. Nu este inca tarziu pentru toate aceste demersuri.

O zi de comemorare a victimelor crimelor comuniste

Romulus Rusan (Fundatia Academia Civica): Va rog sa nu ne simtim jenati de patetism, pentru ca el a devenit o floare rara si bascalia a atins toate structurile parlamentare si, uneori, chiar guvernamentale. Am fost chiar intrebat ce rost mai are acest Apel, cata vreme sunt probleme atat de serioase, pragmatice care trebuie rezolvate. Dupa cate vedem, problemele pragmatice sunt rezolvate prin bascalie ? a se vedea circul din Parlamentul Romaniei cand se voteaza niste legi strict legate de integrare. Cred ca nu trebuie sa ne jenam de acest Apel si, in ipoteza ca va fi adoptat de catre presedintele Romaniei, el trebuie continuat printr-o seriozitate stiintifica, prin investigarea crimelor, pe baza de documente, in masura in care ele vor fi puse la dispozitie de catre Arhivele Statului. Aceasta condamnare a fost

facuta si de d-l presedinte Emil Constantinescu in 1997, printr-un mesaj trimis Memorialului de la Sighet, dar nu s-a ales cu rezultate concrete pentru ca, in urma multelor apeluri facute catre Ministerul Justitiei din acel timp, catre Ministerul de Interne, am fost fie neglijati, fie am primit raspunsuri negative: nu avem documente, nu stim despre pedepsele administrative ? spunea ministrul de Interne din anul 1999. Or, cel putin jumatate din arestari au fost pe baza administrativa, pe baza de liste, fara judecata. De atunci, am strans foarte multe documente pentru Memorialul Sighet, dar nu cu ajutorul Arhivelor, ci in mod cu totul aleatoriu, de la victime, de la presa, incat acum la Sighet avem toata cronologia perioadei comuniste acoperita tematic cu cercetari, in masura in care s-a putut, foarte obiective. Acum se lucreaza la un recensamant al populatiei concentrationare bazat pe 93.000 de fise de inchisoare. Va fi un studiu care nu va mai putea fi contestat pentru ca va fi obiectiv, pe baza tocmai a arhivelor institutiilor comuniste. Sper ca, daca presedintele Romaniei va face acea declaratie, ea va fi continuata prin Institutul pentru Investigarea Crimelor Comunismului si prin noul CNSAS, mai ales daca va fi numit presedinte d-l Constantin Ticu Dumitrescu. Aceasta investigatie stiintifica va putea fi facuta, daca arhivele vor fi mai flexibile si lacatele putin mai rare sau mai mici.

Serban Radulescu Zoner (Academia Civica): Nu este admisibil ca, in Romania, sa existe o zi de comemorare a Holocaustului si sa se respinga tacit sau explicit o zi de pomenire oficiala a victimelor genocidului comunist. In repetate randuri, in scris si de la tribuna parlamentului, cu ani in urma, intre '92-2000, am condamnat regimul de dictatura antisemita al maresalului Antonescu, pe cand fostii paji ai lui Ceausescu au cautat sa creeze un mit Antonescu. Nu vreau sa va tin o lectie de istorie, dar Holocaustul a durat 4 ani, pe o regiune anumita a tarii, pe cand genocidul comunist a durat 45 de ani, pe intreg teritoriul Romaniei, indiferent de etnie, de stare sociala, de la marele mosier pana la taranii care se opuneau colectivizarii. Trebuie cerut si asta: o zi de comemorare a victimelor crimelor comuniste, asa cum exista deja una de comemorare oficiala a Holocaustului din Romania.

Romania are nevoie de repere morale

Emil Constantinescu (Actiunea Populara): Eu am trimis un Apel in care mi-am cerut iertare in numele poporului roman pentru crimele comise de comunisti si am aratat ca a fost un regim criminal. Nu a urmat insa ceea ce se astepta, pentru ca cei care aveau datoria, in diferite organe ale statului atunci, nu si-au facut-o, inclusiv in parlament. De ce nu si-au facut-o stim astazi mai bine. Stim, de pilda, si nu trebuie sa ne ferim s-o spunem, ca fostul presedinte al Senatului, in timpul mandatului meu presidential, era fost colaborator al Securitatii, santajat cu dosarul sau. De aceea cred ca, pentru ca urmarile sa fie cele pe care le asteptam, trebuie sa indeplinim cateva conditii. Prima ii priveste pe purtatorii mesajului. Ne aflam dupa 16 ani de manipulare exceptional organizata a structurilor securisto-comuniste care au confiscat revolta populara in decembrie 1989. Una dintre caile acestei manipulari a fost confiscarea mesajului si am vazut cum, treptat, si mesajul Pietei Universitatii, si al fostilor detinuti politici au fost confiscate tocmai de catre cei care faceau parte

din structurile criminale. In al doilea rand, este vorba de claritatea mesajului. A doua idee de baza a manipularii care face sa fie necesar un adevar despre minciuna priveste confuzia care s-a creat, o confuzie intretinuta, care nu a permis ca directia principala sa priveasca nomenclatura comunista si pe activistii de partid. Din primul moment al revolutiei s-a explicat ca sunt 4 milioane de comunisti. Daca nu se face distinctia intre nomenclatura comunista si activistii de partid, nici un demers nu va avea succes, pentru ca vom reveni la ideea fostului presedinte Iliescu: 4 milioane cu rudele lor fac pana la urma tot poporul roman. De ce s-a recurs prima data la aceasta manipulare? Pentru ca, daca cei care au lucrat in Securitate nu erau cunoscuti si trebuie un efort exceptional ca sa fie deconspirati, nomenclatura de partid era cunoscuta. Recurgerea la arhivele de partid, care au fost ascunse, este absolut necesara, la fel de necesara cum este dezvaluirea pana la capat, acum, dupa 16 ani, a tuturor celor care au facut parte din Securitate. In al treilea rand, daca Apelul nu poate sa aiba urmari, pentru ca presedintele Romaniei nu are nici initiativa legislativa si nici capacitati executive, trebuie sa se insiste cu mesajul, pentru ca presedintele sa fie obligat de opinia publica sa faca repede acest lucru. Gestul sau de a cere dovezi a fost o jignire profunda la adresa tuturor celor care au suferit si au luptat pentru aceasta cauza. In orice alta tara din lume acest gest de a mai cere dovezi, de pilda, despre Holocausta impotriva evreilor, ar fi fost taxat foarte dur. Dupa ce se va adopta acest Apel urmeaza sa fie date hotarari de catre guvern si legi ale parlamentului. Apoi, cred ca este o munca imensa, care trebuie facuta foarte repede. Si de aceea trebuie sa se faca o diviziune a muncii. Noi speram din tot sufletul ca d-l Ticu Dumitrescu va fi la conducerea CNSAS, un organism care a blocat accesul pana in ultimul moment la arhivele Securitatii. Inchei cu un apel la unitatea celor care, timp de 16 ani si prin ceea ce a reprezentat viata lor in timpul comunismului, nu au facut compromisuri. Romania are nevoie de repere morale ca de
aer.

Nu ne propunem o vanatoare de vrajitoare

M. Oprea: As dori sa spun cateva cuvinte in legatura cu Institutul pentru Investigarea Crimelor Comunismului. Necesitatea lui apare pentru a-i cunoaste macar in ceasul al 12-lea pe cei care au facut posibile crimele comunismului. Nu poti condamna o ideologie. In fata justitiei trebuie adusi oameni, cu vinovatiile lor, vinovatii care trebuie probate, pentru care trebuie gasite documente si adunate marturii. Institutul nu este o noua procuratura, asa cum fals si tendentios s-a acreditat in ultima vreme. El reuneste un grup de istorici, in incercarea de a gasi in arhive si a aduna marturii cu privire la crimele comunismului. Foarte multe dintre informatii sunt publice, pentru ca inainte de 1989 a fi activist de partid era o mandrie. Atat persoanele, cat si functiile detinute le gasim in presa vremii cu asupra de masura. Nu e greu de investigat pe aceasta directie. Unde este mai greu de investigat este zona oculta a puterii, si anume, in ce consta functia pe care o anume persoana o avea in ierarhia de partid si de stat a structurii, care erau atributiile practic pe care le detinea un prim secretar de judet, ce facea efectiv acesta, care erau relatiile lui cu Securitatea etc. La unele dintre aceste intrebari s-a gasit deja raspuns prin studiile realizate pana acum, altele urmeaza sa primeasca raspunsuri.

Institutul isi propune sa centralizeze toate eforturile facute pana acum in acest efort mare, comun de investigare a crimelor comunismului in Romania. Tocmai de aceea, dat fiind ca suntem infiintati printr-o hotarare de guvern si ca dispunem de fonduri guvernamentale, prima noastra directie de actiune este incheierea unor protocoale de colaborare cu institutiile similare, marea lor majoritate fiind din zona societatii civile. Una dintre primele noastre griji va fi incheierea unui protocol de colaborare cu Fundatia Academia Civica, institutie deja consacrata in acest domeniu, un protocol cu Institutul Roman de Istorie Recenta, care de asemenea s-a afirmat in investigarea crimelor comunismului si mai sunt si altele. Vom incheia astfel de protocoale cu asociatiile de revolutionari, cu Societatea Timisoara, cu Asociatia Fostilor Detinuti Politici, care va fi principalul nostru sprijin in obtinerea de marturii de la supravietuitori cu privire la crimele comunismului, practic cu toti cei interesati sa participe la acest efort comun. Nu ne propunem sa facem o vanatoare de vrajitoare, dar trebuie sa intelega toata lumea ca cei vinovati de crime si abuzuri trebuie sa raspunda conform legii. S-a ridicat problema prescrierii crimelor si abuzurilor savarsite inainte de 1989. Exista prevederi in Codul de Procedura Penala care arata clar ca daca, intr-o perioada de timp, ai fost impiedicat sa te plangi organelor statului pentru relele tratamente, abuzuri sau sa ceri socoteala pentru o crima, perioada de prescriere nu functioneaza. Or, inainte de 1989 nimeni dintre persecutati politici nu se putea plange de aceste persecutii tocmai regimului care ii persecuta. Se indeplinesc deci situatiile obiective prin care aceasta prescriere sa nu functioneze pana in 1989. Pe de alta parte, exista alte prevederi care arata ca prescriptia nu poate sa functioneze pana in decembrie 1991, cand, in baza Constitutiei, justitia este consacrata ca independenta in stat. Mai presus de aceste prevederi cu caracter intern, exista legislatia europeana, care socoteste imprescriptibile crimele impotriva umanitatii, in care se inscriu actele de tortura, arestarile abuzive si tot arsenalul de mijloace de care se folosea Securitatea la ordinele PCR. Cei care au dat aceste ordine si cei care le-au dus la indeplinire trebuie sa raspunda in fata legii.

Dovada: supravietuitorii comunismului

Constantin Ticu Dumitrescu (AFDPR): Am fost impresionat citind lista cu semnatarii Apelului si reintalnind aici figuri alaturi de care am inceput lupta aceasta dupa 1990. In legatura cu condamnarea comunismului, in februarie anul trecut, cand am mers la presedintele tarii cu o delegatie de fosti detinuti politici, am cerut ca aceasta declaratie, care are mai mult valoare politica, istorica, sa insemne recunoasterea, asumarea si condamnarea genocidului comunist. Dar asta nu trebuie facuta ca o declaratie prezidentiala si atat, ci trebuie facuta in fata Camerelor reunite ale parlamentului si supusa votului individual, sa vada tara cine sunt cei care vor sau nu vor condamnarea comunismului. In acelasi timp se mai realizeaza si altceva: valoarea de document. Este un document care ramane clar, supus votului si inregistrat ca atare. Nu dispare dupa o luna sau o saptamana, cat traieste in viata presei. D-l presedinte Basescu a vorbit despre dovezi. Pentru declaratia respectiva nu este nevoie de alta dovada decat cea care este de o realitate zguduitoare pana la cer si pe care au trait-o o mare parte dintre oameni, iar noi, care supravietuim,

suntem dovezile vii ale acelor vremuri. Daca nu se fac aceste declaratii acum, cand noi inca mai suntem in viata, cand nu vom mai fi, ce facem? Referitor la CNSAS, ma doare prea tare soarta acestei institutii pe care eu am gandit-o altfel decat s-a comportat mai ales in ultimii doi ani si n-as putea sa-mi iert, cat voi mai putea fi un om activ, ca n-am incercat cu toata energia sa-mi fac datoria pana la capat, ca sa ridic aceasta institutie ca prestigiu si eficienta, la locul pe care l-am gandit. Poate nu voi reusi, dar nu sunt batut in cuie nicaieri, nu ma bat pentru masina sau cabinet. Sunt pregatit pentru orice, dar nu sa renunt moral sau sa capitulez la lupta.

Victimele psihiatriei politice comuniste

Ion Vianu (GDS): In categoria celor care au fost victimele rusinosului sistem comunist au fost si cei internati in spitalele de psihiatrie in unicul scop de a fi decimati, si nu de a fi tratati, care este scopul unic al medicinei. As vrea ca in aceasta condamnare a ororilor comunismului sa fie inclusi implicit si cei care au suferit de pe urma psihiatriei politice.

Rasvan Popescu (GDS): Sunt membru al Consiliului National al Audiovizualului. Noi am avut recent o situatie in care o televiziune din Craiova, in proprietatea d-lui Dinel Staicu, mare magnat al Craiovei si cu un trecut comunist substantial, a difuzat doua ore si ceva de omagii la adresa lui Nicolae Ceausescu. Era un material despre cat de bine a fost, il vedeai acolo pe Ceausescu dand mana cu toti sefii de stat care l-au primit sau care au fost aici. Noi am sanctionat aceasta emisiune in baza legii, care opreste apologia regimurilor totalitare. Legea in Romania, deocamdata, dupa 16 ani, interzice aceasta apologie. Dar trebuie sa facem pasul urmator si sa ajungem sa avem chiar o condamnare a regimurilor comuniste.

Radu F. Alexandru (PNL): Problema este ca aceasta emotie, aceasta durere a noastra, a tuturor celor care suntem semnatari, sa ajunga sa fie impartasita de romani. Nu este problema d-lui Zoner sau a d-lui Ticu Dumitrescu, care au stat ani lungi in puscarie. Ca intr-adevar sa se intample ceva, sa existe o presiune puternica impotriva factorului politic, trebuie ca strada, oamenii sa vina alaturi de noi. A consemnat Razvan Braileanu